

אוצר בנאות דשא

חידושים נפלאים המושכים את הלבבות
רעיונות משלים ומעשיות מרתקים
וסיפורים מגדולי הדורות
על פרשת השבוע

פרשת עקב

מלוקט מתוך הספר הנפלא

"בנאות דשא" על התורה

מאת הרב הגאון ר' דוד שאול גרינפלד שליט"א

תגובות והערות סיפורים חידושים ורעיונות יתקבלו בברכה בדוא"ל
וכן לקבלת הגיליון בדוא"ל יש לשלוח בקשה ולציין "בנאות דשא"

או בטלפון 052-7111001 או 3048927@gmail.com

פרשת עקב - תוכן הגליון - ניתן להקיש ולעבור ישר לנושא

תוכן העניינים

- 2 הגרי"ח זוננפלד זצ"ל היה נוהג בתענית אסתר לצום מהלילה
- 2 הרב הראשי של אלכסנדריה סירב בתוקף לקבל עליה
- 3 דש בעקביו [בחול]
- 3 כלי עבודתו של בן תורה
- 4 האם יש ממש בעין הרע ?
- 4 לקב"ה היה "גישמעקט בכל מכה ומכה
- 4 איך יתכן, שבבית קברות שלם היה רק מת אחד ? !
- 4 עוד באותו הלילה החלה לפזול
- 5 עין הרע כולל גם קנאה !
- 5 לא רוצה לינוק מחשש עין הרע !
- 6 האם גם לנמר הציק עין הרע ??
- 6 עין רעה - איסור או מידת חסידות ? !
- 6 המזיק בעין רעה - האם חייב לשלם ?
- 6 חופה אחת לשני חתנים, וברית מילה לשני תינוקות
- 6 הזכרת נשמות (יזכור ? או עין הרע)
- 7 בערל את בערל - שני הברעלאך השתדכו
- 7 כל דלא קפיד לא קפדי בהדיה (כל מי שאינו מקפיד ולא חושש מעין הרע לא יינזק)
- 7 ט"ו שירי המעלות בתהילים
- 8 המתחיל במצוה ואינו גומרה – קובר את אשתו ובניו
- 8 במסכת ברכות כולם מגיעים לדף היומי – ובפסחים "בל יראה ובל ימצא"
- 9 אפילו על שעת לימוד בודדת - יש יצר הרע !
- 9 גם לא ללמוד וגם לא להתפלל ?
- 9 היצר הרע שונא את לומדי התורה
- 10 מרן הרב שך זצ"ל מתעקש לסיים את המצווה בכל מחיר
- 10 נשמה שירדה להשלים את המצווה
- 11 הרשעים מתו מעצם הביזיון
- 12 האחד מת מרעב, השני מבושה
- 12 אויבער חוכם [חכם גדול]
- 13 ה-"מן" הביא לנשים חופש מהמטבח
- 13 משיב חכמים אחור
- 14 מכונית "תופת"
- 14 שכחתי את המוות
- 16 מה נקרא יראת שמים אמיתית ? !
- 16 יראת שמים קלאסית !
- 16 וזהו קלאסיק הפוך
- 17 חתונת הזהב עד הכסף
- 17 ילד קטן לא מפחד מגורילה
- 18 הכסף שולט על האדם
- 18 אחד שאין לו שעון - אני לא מתחתן איתו
- 19 כולו בורג

מצוות שנוהגים לזלזל

וְהָיָה עֲקֵב תִּשְׁמָעוֹן אֶת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה וְשִׁמְרָתָם וַעֲשִׂיתָם אֹתָם וְשָׁמַר יִקְוָה אֶלֶּהֶיךָ לָךְ אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם [ז"ב]
 כס"י: נסח התנחומא, מלוות קלות שאלם דס בעקביו.

הרמב"ן: מצוות שאדם דש בעקביו הם אלו, שמזלזלים בהם משום שנחשבים לדברים פעוטים. כדיני ממונות. אם חייבים פרוטות אחדות וחושבים שזה לא חשוב.

מעשה בעובד בנק, שהיה מעגל כספים קטנים מחשבונות הבנק של הלקוחות.

בכל פעם שנכנס סכום לחשבון פלוני, כמו לדוגמא: 1215.60 ש"ח היה מעביר את הסכום הקטן [במקרה שלנו 60.0 אגורות] לחשבון הפרטי, וכך אף אחד לא שם אל ליבו את חסרון האגורות.

כסף קטן הופך במהרה לגדול, וחשבון טפח והלך.

ידוע הפתגם: "עם האוכל בא התיאבון"! וכך כשראה שהלקוחות לא מתלוננים על חסרון כלשהו, החליט לעלות בדרגה. כעת כבר משך מכל סכום את השקלים הבודדים, ולאחר מכן הגיע למשך עשרות ומאות. וכו'.

הקרקע החלה לבעור תחת רגליו. אנשים החלו להתלונן על אי התאמה בחשבונם, וכך החלו מנהלי הבנק לחשוד.

הגנב היה אחד מבכירי הבנק, והיה האחרון שהיו חושדים בו.

ברגע שנודע לו כי מערבים את המשטרה הרים רגליו ונעלם באחד מארצות הבלקן.

ממש כפי שמפרש לנו הרמב"ן את רש"י – "מצוות שדש בהם בעקביו, הן מצוות שמזלזלים בהם כמו דיני ממונות".

הגרי"ח זוננפלד זצ"ל היה נוהג בתענית אסתר לצום מהלילה

הנהגה מופלאה של מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל. הגרי"ח מעיד על עצמו שתענית אסתר החלה אצלו כבר בלילה.

ונימק את צעדו בכך: שיש רבים הנוהגים להקל בתענית אסתר, ולכן דווקא ביום זה החליט בדעתו שיש להחמיר ולצום מהערב.

אנשים חושבים שמאחר והצום מתחיל מהבוקר אינו חשוב, ולכן אפשר לוותר עליו. וכך מזלזלים בדברים שנראים לכאורה פעוטי ערך, אך למעלה נחשבים ביותר.

הרב הראשי של אלכסנדריה סירב בתוקף לקבל עליה

נוהג היה בבית הכנסת הגדול באלכסנדריה שבמצרים לפני כ-200 שנה, לא לעשות חזרת הש"ץ אחרי שמו"ע של מוסף בשבת בבוקר. מדוע? כיון שמיהרו לקצר ולהגיע הביתה לסעודה.

לאחר שנפטר רב בית הכנסת, באו לבקש את הרה"ג רבי אהרון בן שמעון שיבוא לכהן אצלם.

הרב הסכים, והקהילה קיבלה אותו בהתרגשות וכבוד גדול. באחד הימים נודע לו כי הקהל נוהג לדלג על חזרת הש"ץ של מוסף. והוא שמר את הדבר בליבו.

בשבת הראשונה, כשהגיע הרה"ג לתפילת שחרית, האווירה היתה חגיגית במיוחד לרגל הכבוד שזכו ברב חשוב וצדיק, ובנוסף היתה גם שמחת בר מצוה.

אך לתדהמתם הרבה כשהגיעו לקריאת התורה, ביקשו לכבדו בשלישי ואז סירב לעלות לתורה.

ניגש אליו הגבאי ואמר בפליאה: כבוד הרב מוזמן לעלות לתורה. והרב בשלו. מסרב!!

הגיעו תלמידי חכמים ויושבי על מדין אך לשווא. הרב מסרב לעלות.

עד שלבסוף התחננו לפניו שיכבדם ולא יקלקל את שמחת הבר מצוה, שהגיעו אורחים רבים וחשובים, ובכלל מה פשר הסירוב??

ענה להם הרב: בתנאי אחד אעלה, באם תבטיחו לי שאתם לא מדלגים יותר על חזרת הש"ץ. זה ממש **"דש בעקביו"**!!

והסביר לי מורי ורבי הגאון ר' שריה דבליצקי שליט"א: מפסידים דבר גדול כמו "ברכת כוהנים", ועוד.

אנשים לא מחשיבים מצוות הנחשבות בעיניהם כקלות.

והלא נאמר: "אל תהא מצווה קלה בעיניך".

דש בעקביו [בחול]

יהודי שעבר את השואה האיומה סיפר את קורות חייו בדרך משל:

בתחילה כשהייתי הולך ליד הצריפים, ראיתי שני זוגות של עקבים על החול, וידעתי! אלו פסיעותיו של הקב"ה ושלי. עבר זמן, ולפתע ראיתי זוג אחד בלבד.

הרהרתי בליבי בתמיהה: האם הקב"ה עזבני? לא ולא!! הבנתי באמונתי העמוקה, כי פשוט הוא הדבר. הקב"ה נושא אותי על כתפיו [כפי שנשא את בני ישראל בצאתם ממצרים], ועל כן רואה אני רק זוג אחד של עקבות. את עקבותיו של אבא, ונרגעתי.

אני אישית אהבתי עד מאד את המשל הזה, והגיע היום כשלימדתי בברזיל את תלמידי האהובים, והשתמשתי בזה לצורך הסבר.

וכך היה המקרה: היה לי תלמיד מבית חילוני לגמרי, שהצלחתי בחסדי שמים למשכו ולקרבו לאבינו שבשמים, על אף שעבד כל אותו הזמן, והיינו נפגשים ולומדים יחדיו.

לפתע נעלם הבחור ולא ידעתי מדוע לא מגיע יותר ללמוד איתי.

שאלתי את אביו היכן בנו, ומדוע פסק מלימודיו?

השיב לי אביו: הבחור כועס. מדוע? מאחר ושילם \$5000 לבעל חברה גדולה בסין, וביקש בלעדיות על תוכנה מסוימת, שאיתה יוכל לעבוד ולהתפרנס ברווח.

אך, לבסוף לא קיבל את הזיכיון על התוכנה המאד מסוימת הזו, מאחר ואדם אחר הקדימו בסכום גבוה יותר, וכך ירד כל עמלו לטמיון. ובכן, הוא כועס, מאחר שחשב כי אם הוא מתחזק ולומד, ה' יצליח דרכו. כך קיווה בכל מאודו. ועכשיו, כיון שהפסיד - הוא לא מעוניין להמשיך ללמוד, כי הקב"ה עזבו לאנחות.

ביקשתי מאביו, שיקרא לבחור אלי לפגישה, יש לי מה לומר לו.

הבחור הגיע לבסוף, מפקפק ביכולתי לשכנעו שוב לחזור ללמוד איתי. היה מאד החלטי וקשה.

שמע בני! פניתי אליו. אתה את הפסיעות שהינך רואה בחול, לא את פסיעותיך אתה רואה. אלא את פסיעותיו של הקב"ה. אבא שנושא את ילדו בבטחה על כתפיו.

הוא התרשם מהמשל והמשיך לשמחתי ללמוד ולהתחזק.

מתוך שדשדש בחול הגיע ללמוד את התורה כולה.

כלי עבודתו של בן תורה

הרה"ג ר' שמואל רוזובסקי זצ"ל היה אחד מראשי הישיבה של פוניבז' המעטירה, והיה נוהג לומר: שבן תורה הוא בנאי. שנאמר: "ורב שלום בניך". ואמרו בגמרא: "אל תיקרי בניך אלא בוניך". שבני תורה בונים הם את העולם. ולכן צריכים להקפיד על הופעתם.

וכמו שבנאי הולך עם כלי עבודתו בידו, כך בן תורה צריך מברשת אחת לבגדיו והשנית לנעליו. ואנשים לא מקפידים על זה. דשים בעקביהם.

אני ראיתי לא פעם עולה על הגבעה החולית שבה נמצאת הישיבה, על קצות אצבעותיו, ובידיו מרים מעט את שולי מכנסיו, על מנת שלא יתלכלכו מהחול.

ותמיד תמה הייתי על מנהגיו אלו שהם כל כך פדנטיים. עד שיום אחד התקשרתי לידידי אשר ידעתי כי היה לומד עם הרב רוזובסקי זצ"ל, ושאלתי לפשר מנהגו זה. והאם נכון הדבר שזה כך.

וענה לי: אמנם נכון הדבר. הוא תמיד הדגיש שחייב בן תורה אמיתי להקפיד על לבושו שיהיה נקי ללא רבב. והיה נכנס למשרד שבישיבה, ששם היה נח מעט, והיו לו שם שתי מברשות לניקוי בגדיו לפני כל שיעור, שהיה עומד לפני כל בני הישיבה.

חשוב היה בעיניו מראה בן תורה, שתורתו לא תתבזה. אכן הקפיד לא לדוש בעקביו כל פרט שהוא.

האם יש ממש בעין הרע?

וְהִסִּיר יְקֹנֶק מִקֶּרֶךְ כָּל חֲלִי וְכָל מִדְּיוֹ מִצְרִים הָרָעִים אֲשֶׁר יִדְעָתָ לֹא יִשְׁיָמָם כִּי וְנִתְּנָם בְּכָל שְׁנֵאָיָה: [ז ט"ו]

נמרא בבא מציעא דף ק"ז: "והסיר ה' ממך כל חולי"

לומר רס"י: "כל חלי דבר שכל המחלות תלויין בו וזו העין" – עין רעה.

אמר רב: "זו עין". ומובא שם – שרב נכנס לבית הקברות ואמר שתשעים ותשע מתו בעין רעה ואחד בדרך ארץ. ורש"י מפרש: שרב היה יודע ללחוש על הקברות ולהבין על כל קבר וקבר, באיזו מיתה מת. אם מת בזמנו, אם בעין רעה.

ור' נתן "בעל-הערוך" פירש: שעשה שאלת חלום.

פירוש שלישי – מביא הערוך: שרב נטע אילנות על הקברים והשביען שלא ישרשו ושלא יפרחו, אלא אותן הנטועים על המתים שמתו בזמנן. ולא יצאו אלא אחד למאה.

בעל הערוך מסביר איך ידע רב איזה מת בדרך ארץ? כלומר רגיל – בדרך הטבע? ! ואילו מתו מעין הרע?

הלך ונטע אילן על כל קבר, והשביע בשבועות את האילנות שלא יעלו ויפרחו, אלא על קברו של מי שמת בדרך הטבע. וראה כי רק אחד מתוך מאה פרח. כלומר: מת בדרך ארץ. וכך הבין שתשעים ותשע מתוך מאה מתו מעין רעה.

ומפרש "החתם סופר" שמבואר בהמשך הפסוק: "ונתנם בכל שונאיך". שגם כאן הכוונה היא לעין הרע. וזה דבר פלא – שעם ישראל מבורך, ולא שולטת בו עין הרע, והגויים מקוללים ולכן בהם כן שולטת עין הרע.

לקב"ה היה "גישמעקט בכל מכה ומכה."

הגדה של פסח: מדוע נחלקו התנאים במספר המכות שהכה הקב"ה את המצרים על הים?

רבי יוסי הגלילי אומר: באצבע – עשר מכות במצרים, ועל הים לקו חמישים מכות.

רבי אליעזר אומר: במצרים ארבעים מכות, ועל הים לקו מאתיים מכות.

ורבי עקיבא אומר: במצרים חמישים מכות, ועל הים לקו מאתיים וחמישים מכות.

מה כל המחלוקת ש כאן? אומר "השפת אמת": כל מכה שהיכה הקב"ה את המצרים, היתה ברכה נוספת לעם הנבחר – עם ה'. ומוסיף "הרבי מגור": יש ענין שהגויים יקבלו כמה שיותר מכות, שיהיה יותר ויותר ברכות לעם ישראל.

ואני חושב: שהיה לקב"ה "גישמעקט" גדול בכל מכה נוספת.

והנה כבר היום שמעתי כי מטוס נוסעים שיצא מצרפת לכיוון מצרים, והיו בו כחמישים נוסעים גויים נפל לתוך המים הטריטוריאליים של מצרים ורק היום מצאו אותם מתים. **המעניין הוא – שזה קרה דווקא ב"פסח שני" !! וזה אומר דרשני.**

איך יתכן, שבבית קברות שלם היה רק מת אחד?!

והמהרש"א בב"מ- הקשה: הרי בני יוסף- לא שלטה בהם העין. ואיך יתכן שבבית קברות שלם, היה רק אחד שמת בדרך ארץ? ! והיכן היו קבורים בני יוסף?

ומתוך המהרש"א: שאת עשרת השבטים לקח סנחריב למקום אחר, ולא נקברו בבבל.

עוד באותו הלילה החלה לפזול

מקרה קשה אירע לאחד מקרובי.

האב עלה על האוטובוס עם בתו כבת השלוש.

הנהג הושיט את ידו על מנת לקבל את הכסף כשלפתע צדה עינו את הילדה בעלת השיער השופע תלתלים זהובים, ועיניה התכולות והגדולות.

כשלפתע נפלטה צעקה חדה מפי הנהג המבוגר: וואו, איזה עיניים. מימי לא ראיתי עיניים כאלו.

האב שם לב שכל הנוסעים מתבוננים בילדה שלפתע משכה תשומת לב לא רצויה, והחל להרחיק אותה מהנהג המלהג. ובליבו חשב: רק שלא יעשה לילדתי עין הרע.

והנהג לא משה עינו ממנה.

האב גער בנהג: מספיק תמשיך לנהוג! אך הוא בשלו: הייתי רוצה כזו ילדה.

האב נשם לרווחה כשירד עם ביתו מהאוטובוס, וכל הדרך מלמלו שפתיו, רק לא עין הרע.

עוד באותו הלילה גילו הורי הילדה לחרדתם, כי היא החלה לפזול אנושות. קמה בהלה נוראית, לקחו מונית ומיהרו לרופא פרטי מפורסם. לא חסכו בכסף, רק שהסיוט יעבור.

הרופא בדק את הילדה ואמר בכובד ראש: מקרה קשה אני רואה כאן. צריך טיפול ממושך, והתוצאות- מי ישורנו.

למחרת נוספה צרה שניה. שיניה בלטו מפיה בצורה ששינתה את תווייה היפים.

אני הצעתי ללכת למורי ורבי ר' שריה שליט"א לברר ולהתברך.

וכך ענה לי רבי: אכן המקרה הוא עין הרע, וקשה עד מאד. ומברך אני את הילדה שתצליח לצאת מזה בשלום בס"ד. אך דע לך: שישנה דרך אחת בלבד להינצל מעין הרע. וזה מופיע בספר "נפש החיים" (שער ג' פי"ב).

וכך כתב, שר"ח לא בטח על זכויותיו, אלא שידע שזאת האמונה קבועה בלבו חזק **"אין עוד מלבדו"** שום כוח כלל, והדביק עצמו במחשבתו לבעל הכוחות כולם, שאין כאן שום שליטה ומציאות כוח אחר כלל, ולכן היה נכון ליבו בטוח בזה שלא ישלטו עליו, ובאמת הוא ענין גדול וסגולה נפלאה להסיר ולבטל מעליו כל דינים ורצונות אחרים שלא יוכלו לשלוט בו ולא יעשו בו שום רוע כלל.

וכך נוהגים עד היום תלמידי הישיבות, בכל מקרה של חשש עין הרע אומרים מיד: **"אין עוד מלבדו"**.

עין הרע כולל גם קנאה!

מהי הסיבה שצריכים הבטחה מיוחדת כל כך, להינצל מעין הרע?

כיון שלאדם ישנה בחירה חופשית, והוא עלול להיות מסוכן אף יותר מנחש או עקרב.

כפי שמבואר בזוהר הקדוש: שראובן העדיף לזרוק את יוסף אחיו לבור- כיון שידע שלנחשים ועקרבים אין בחירה, ולכן לא יזיקו לו באם הוא צדיק, [והכיר ראובן את אחיו שהוא אכן צדיק].

אך מהאחים הוא פחד ממש. מאחר וידע שכוחו של אדם הוא בחירתו, ולפיו יתנהג. וזה כבר מסוכן מאד ליוסף. כי האחים קנאו בו. והלוא עין הרע כולל הכל- גם קנאה.

וזוהי הסיבה שבסידור נוסח אשכנז לא מופיע בברכות השחר, ב"יהי רצון"- עין הרע. [לפי מה שמובא בגמרא מסכת ברכות ט"ז ב:] ואילו בנוסח ספרד ונוסח עדות המזרח כן מופיע. ומדוע? והרי בגמרא זה כולל הכל??

לעניות דעתי: החסידים רוצים להוסיף השתדלות נוספת מעבר למה שכבר כלול בתוכו. לבטח את עצמם מעין הרע.

וצריך להבין- למה רב הונא הלך לחפש בכל הקברים מי מת מעין הרע, ומי בדרך ארץ? וכי זה מתאים לגדול כמוהו? אמורא?

נתאר לעצמינו את בית הקברות שבחולון, ורב חיים קנייבסקי שליט"א - גדול הדור, עובר מקבר לקבר ועושה "סקר" מתים. האם פלוני מת מעין הרע? או מיתה של דרך ארץ. האם זה לא יראה תמוה?

ורב שתל עצים, ונתן להם הוראה לצמות אך ורק אם הוא מת במוות טבעי ולא מעין הרע.

וצריך לומר שרב הלך רק על קברי צדיקים לראות איך מתו. ויתכן שרב עשה בדיקה רק על כמאה קברים. כעין סטטיסטיקה. האין זה מעשה תמוה?

אלא שרב הונא התמחה בזה, וידע איך לזהות את צורת המוות. וכל זאת עשה למען ידעו כולם להיזהר מעין הרע, ועד כמה שזה מסוכן. ולכן הביא את ממצאיו- שמתוך מאה מתים רק אחד מת בדרך טבעית ולא מעין הרע.

ודוד היה לאבי ז"ל, אשר עבד בחברה קדישא של תל אביב. ובכל פעם שראו אותו אנשים מתקרב, היו נמלטים על נפשם. [מה- פחדו שהוא מגיע בחברותא יחד עם מלאך המוות?]

ותמיד ציין כי, דווקא בבית הקברות שבתל אביב קבורים צדיקים רבים. והוא מכיר, ויודע על כך.

לא רוצה לינוק מחשש עין הרע!

אשה פנתה אל הרה"ג בן ציון אבא שאול זצ"ל, שבנה הפעוט אינו מסכים לינוק ממנה.

חודשים מספר היה יונק, ועולה יפה במשקל, ולפתע מהדק שפתיו ולא רוצה לינוק בכלל. היא- נאבקת עימו ומנסה בכל דרך, אך הוא בשלו- לא פותח את פיו, ולא מוכן לאכול. מה עליה לעשות?!

עצם הרב את עיניו לרגע קל ולפתע פנה אליה ושאלה בפיו: בשעה שאת מאכילה את בנך, האם את מתבוננת בו? וחושבת כיצד הוא אוכל יפה?

אם כך, את עושה לו עין הרע ועל כן אינו אוכל.

הסבי את ראשך ממנו בשעה שהוא אוכל, ותראי שיחזור לאכול.

ואכן מאז התינוק החל לינוק כרגיל.

האם גם לנמר הציק עין הרע?!

העניין הזה מזכיר לי אנקדוטה מעניינת דומה: השומר האחראי בגן החיות היה זורק לנמר את חתיכת הבשר לארוחה.

ומתוך עניין, היה עומד ומסתכל ונועץ בו עיניים, לראות איך יתנפל על הבשר, והאם יטרוף זאת במהירות, או בנחת.

וראה זה פלא, בכל פעם שהלה הסתכל על הנמר שהתכופף לאכול, הנמר חש בזאת ופסק מאכילה. הרים ראשו והתבונן בשומר במבט זועף.

כשהפנה לרגע השומר את עיניו מהנמר, מיהר הנמר להתכופף לעבר הבשר ולנעוץ בו את שיניו. הוא מרגיש את עיני השומר ומיד מפסיק לאכול. וכך הלאה. [מוזר! האם גם לנמר הציק עין הרע?]

עין רעה - איסור או מידת חסידות?!

דעת הרמב"ם הלכות שכנים פ"ב: שעין הרע זה מידת חסידות ולא איסור. שאר הראשונים חלקו.

לדבריהם זה איסור ועיין בספר חסידים שכתב: יש גוזל ואינו נראה - זה העושה עין רעה.

המזיק בעין רעה - האם חייב לשלם?

הקהילות יעקב בבא קמא סימן מ"ה: דן בזורק ציפורניים, ועברה אשה מעוברת והפילה.

האם חייב לשלם דמי ולדות?

והביא מספר 'שמירת הנפש' שרק מזיק טבעי חייב בתשלומין ולא מזיק סגולי. וכן כתב ר' משה פינשטיין זצ"ל, והסטייפלר זצ"ל חולק ואומר שאם יהיה ברור לנו שהעין הרע הזיק, יהיה חייב לשלם.

חופה אחת לשני חתנים, וברית מילה לשני תינוקות.

בשו"ע אבן העזר הלכות קידושין ס' ס"ב מובא ברמ"א: אין לברך שני חתנים ביחד, משום עין הרע.

ובשו"ע יורה דעה הלכות מילה ס' רס"ה כתוב: מי שיש לו שני תינוקות למול, יברך ברכה אחת לשניהם.

הט"ז תירץ: שבחתנים שניהם צריכים להיות בשעת הברכה, כיון שהם בני חיוב.

אבל בתינוקות - התינוק השני לא צריך להיות בזמן הברכה, כיון שהוא לא בן חיוב, ולכן אין עין הרע.

ואני חושב: שכיון שאלוהו הנביא נמצא בברית, אין לחשוש.

וראיה - שפדיון הבן עושים אחר 30 יום. בגלל שהוא בחזקת נפל, ואילו ברית עושים ביום השמיני.

ומוכח שבברית אין חשש.

הזכרת נשמות (יזכור ? או עין הרע)

כתב ר' אפרים זלמן מרגליות: נהגו שמי שאביו ואמו בחיים לא נשאר בבית הכנסת בשעה שהחזן מתחיל

"א-ל מלא רחמים".

מתי מעט נותרים לומר עם החזן את הזכרת הנשמות לעילוי נשמת הוריהם. ואילו היתר יוצאים עד לסיום קטע התפילה הזה.

בימים טובים וימים נוראים, לפי שקצת יש לחוש לעין הרע בכהאי גוונא, ובספר התודעה ביאר פשר הדבר: היאך יש לחוש לעין הרע ? ומי צריך לחוש לזה ?

ובכן הוא מבאר כך: היתומים מקנאים באילו שהוריהם חיים, והלא כבר ציינו כי קנאה מביאה לידי עין הרע.

והספרדים לא נוהגים לצאת, מאחר ואינם אומרים יזכור.

זכור לי שבאחד מתפילות יזכור, ישב בסמוך אלי בחור ספרדי ולא יצא החוצה. והוא שאל בתמימות: לאן כולם יוצאים ?

חמדתי לי לצון ועניתני לו: שעכשיו המתים באים.

הבחור קיבל פחד וברח ולא חזר.

בערל את בערל - שני הברעלאך השתדכו

כתב בספר חסידים: "לא ישא אדם אשה ששמה כשם אמו, או שמו כשם חמיו".

בספר "דרך שיחה" עמ' שע"ב סיפר הגאון ר' חיים קנייבסקי שליט"א: לפני זמן מה, שאלני אחד – שמציעים לו שידוך, ושמו כשם הבחור. ולשניהם קוראים "בערל". אך מאחר וזהו רק שם כינוי ולא השם בשלמותו, כי בערל זה בעצם דוב, ע"כ ניתן לקיים את השידוך.

וממשיך ר' חיים לספר – אמרתי לו כי על זה אמר החזון איש: שיהיה עין הרע. שיאמרו: שתי בערלאך השתדכו.

אותו בערל ששאל את ר' חיים לא קיבל את דעתו, והשידוך יצא לפועל.

אבל איך יצא לפועל? תוך זמן קצר נפטר האב בערל, ולאחר זמן קצר נפטרה אשתו. ישמרנו הקל.

[אגב תמוה: מצאנו, שהראב"ד היה קרוי כשם חמיו [אשכנזים] ולשניהם קראו ראב"ד].

כל דלא קפיד לא קפדי בהדיה (כל מי שאינו מקפיד ולא חושש מעין הרע לא יינזק)

בפסחים דף ק"י: נאמר לגבי היזק של שדים – שמי שלא מקפיד ולא חושש מהיזק השדים, הם לא יפגעו ולא יזיקו לו.

המון העם רגיל לומר את הכלל הזה גם לגבי עין הרע – שמי שלא מקפיד עין הרע לא מזיק לו.

הגר"ח קנייבסקי שליט"א השיב: שדבר זה לא שמעתי ואינו נכון.

ואני אישית זוכר שהסטייפלער עצמו היה מקפיד על הנושא מאד.

וכן ראינו מאבות האומה: אברהם יצחק ויעקב. אברהם החביא את יצחק לאחר העקידה על מנת שלא יינזק מעין הרע בגין נס העקידה. וכן יעקב הורה לבניו לרדת למצרים ולהיכנס בעשרה שערים, מפני חשש עין הרע.

ואם ישנה תועלת מאי הקפדה, מדוע לא לימדו את בניהם שלא יקפידו, וממילא לא יינזקו?

וכן יש להוכיח – שהקב"ה ביקש ממשלה לספור את בני ישראל, והוא ספרם ע"י מחצית השקל, שלא תשלוט בהם חלילה עין הרע. מדוע? וכי לא היה יותר פשוט לא להקפיד?? מהי הסיבה שלא לימדם פטנט זה?

חמסה

וכתב הגאון החיד"א זצ"ל: שמנהג העולם לומר "חמסה", כשחוששים מפני עין הרע. ולכן תולים עץ מצויר של כף יד, (שיש בו 5 אצבעות) וחקוק עליו אות ה'.

וראיתי אצל ידידי העירקים שמקפידים באופן מיוחד גם עם תליון על גבי שרשרת, על הבית או בית מזוזה בצורת כף יד. ולפלא היה בעיני מהו מקורו.

בספר רזיאל המלאך מופיע: שבדוק ומנוסה לשמירה מעין הרע לומר "שיר למעלות אשא עיני אל ההרים"..

מעניין שבמזמור זה מוזכר שם ה' 5 פעמים: (1) עזרי מעם ה'. (2) ה' שומרך. (3) ה' צילך (4) ה' ישמרך. (5) ה' ישמור צאתך.

וא"כ יש כאן סיבה נוספת – סגולה בספרה 5 והזכרת שם שמים.

ויתכן שמכאן לקוח הנוהג של חמסה [אינני בטוח].

ט"ו שירי המעלות בתהילים

גילוי מדהים מגלה לנו בעל "המגלה עמוקות" על התורה, בפרשת בלק ד"ה ויאמר מואב: ט"ו שירי המעלות שבספר תהילים מסוגלים במיוחד להגנה מעין הרע.

ויעקב אבינו חברים במיוחד כדי להינצל מעין הרע, כששהה בבית לבן הארמי.

* מפני חשש עין הרע קיצרנו במקום שיש להאריך.

המתחיל במצוה ואינו גומרה – קובר את אשתו ובניו.

כָּל הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אֶנֶכִּי מִצְוֶה הַיּוֹם תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת לְמַעַן תַּחְיִין וְרַבִּיתֶם וְכִאתֶם וִירְשֶׁתֶם אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ לְאַבְתִּיכֶם:

[ח' א']

פירש"י: "כל המצוה" כפשוטו. ומדקא אגדה – אם התחלת צמורה גמור אותה, שאינה נקראת המצוה אלא על שם הגומרה. שנאמר: (יהושע כ"ד) ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בָּסָס.

ומקשה רש"י: והלא משה לבדו נתעסק בהם להעלותו אלא לפי שלא הספיק לגומרה וגמרה ישראל, נקראת על שם.

ומפליא הדבר: שהרי משה רבינו רצה בכל מאודו להכנס לארץ ישראל, רק שהקב"ה מנע ממנו.

שלא נחשוב שאדם שלא מסיים את המצווה שהחל בה נחשב כפושע ונענש. אלא, פשוט. ברגע שלא יכול לסיים, לא משנה מה הסיבה, המצווה נקראת על שם גומרה. ובמקרה זה, משה היה אנוס ולא יכול היה לסיים המצווה אף שמאד רצה, אבל משום שבני ישראל המשיכו את המצווה, נקראת היא על שם.

אבל ברגיל, כאשר אדם מתחיל במצווה מגיע לו יצר הרע שמן, ומפריע להמשיך ולסיים המצווה. ועל כן נחשבת על שם גומרה.

גמרא סוטה י"ג:

אמר ר' חמא בר חנינא: העושה דבר ולא גמרו, ובא אחר וגמרו, נחשב הגומר כאילו עשאו

רבי אלעזר אומר: "אף מורידין אותו מגדולתו" שנאמר: "וירד יהודה מאת אחיו".

רבי שמואל בר נחמני אומר: "אף קובר את אשתו ובניו". שנאמר: "ותמת בת שוע אשת יהודה", וכתוב "וימת ער ואונן".

כיון שיהודה התחיל בהצלת יוסף שאמר: "מה בצע כי נהרוג את אחינו"? **ולא גמר את המצווה,** לכן נענש שירד מגדולתו ומתו אשתו ובניו.

ומקשה המהרש"א: הרי מפורש בפסוק ש-ער ואונן מתו בגלל שהשחיתו זרעם ! ?

ומתרין המהרש"א: שמואל "בסדר עולם" – ש ער ואונן היו בני 7. ואם כך היו קטנים ולמה נענשו ?

אלא, בהכרח שמתו בעוון אביהם, אפילו שהיו קטנים [והתחדש כאן: שאפילו שהאב עשה עבירה אחת, והם עשו עבירה אחרת, נחשב שאוחדים מעשה אביהם ונענשים].

במסכת ברכות כולם מגיעים לדף היומי – ובפסחים "בל יראה ובל ימצא"

לפני כחמישים שנה הוחלט בכנסיה הגדולה ע"י גדולי הדור, שכדאי הוא שכל אחד יקבל על עצמו, להתחזק וללמוד יום ביומו את הדף היומי, במשך כשעה.

היתה התלהבות עצומה לאחר שדרשו כל גדולי הדור, ללמוד רק שעה אחת ביום. וכך כולם הקפידו, ללמוד בחברותא. או אפילו ללמוד ביחידות בבית.

ואחרי זמן מה התקררו רבים בגין שכחה של פעם או פעמיים, וכך התייאשו ונשרו מהלימוד.

היצר הרע הצליח כרגיל מימים ימימה.

באחד משעורי הרה"ג הרב עובדיה יוסף זצ"ל אמר לצורך המחשת חיזוק הלימוד: "במסכת ברכות" – כולם מגיעים לדף היומי ומברכים. כשמגיע "מסכת שבת" – כולם נחים, "במסכת עירובין" – זה נהיה מחוץ לתחום, "ובמסכת פסחים" – הלימוד הוא בבחינת בל יראה ובל ימצא.

[בשנים האחרונות החליטו גדולי הדור להחזיר עטרה ליושנה ולשנות כיוון. בכל העולם הוכרז על שעורי גמרא בקבוצות, כאשר השיעור מתנהל ע"י אחד מהרבנים, וכך הדבר אילץ את כולם להגיע ולא להעדר.] הפעם היצר הרע נוצח ! !

ושוב.. החליטו רבים לקבץ את בני משפחתם על ילידיהם, וללמוד איתם הלכות שבת בשבתו. ההתלהבות היתה גדולה עד אשר החלו הילדים אחד אחד לנוע מחוסרי סבלנות על כסאותיהם, ופה ערק ילד או שניים ושם עוד ילדה, עד אשר אט אט נעלמו והלכו לשחק. האבות כפי הנראה נשברו ופסקו ללמוד איתם.

אכן, היצר הרע מצליח בכל מצווה לקרר את הסוף. בקיצור היצר הרע הצליח להפסיק את ההמשכיות של המצווה. עד שכמעט כולם הפסיקו ללמוד.

יודע אני, כי מורי ורבי ר' שריה שליט"א לא נתקררה דעתו, וממשיך הוא עד עצם היום הזה מזה שנים רבות ללמוד פרק בחומש, פרק בתנך, פרק בהלכה, במשנה, חוק לישראל ופרק בספרי מוסר. וכיצד עושה זאת? מראש הוא מכין את כל ספריו לפי הסדר בערימה אחת, וכך נותר לו רק לעלעל וללמוד.

נעשה חישוב פשוט: אם בכל שנה יש שלוש מאות ששים וחמשה ימים, הרי כפול פרק אחד.. ובמשך עשרים שנה.. כמה חזרות על כל המשנה, ההלכה וכו'?

וכל זה, בזמן שהצבור מתעכב מעט לצורך חליצת התפילין וכמה פטפוטים.

אפילו על שעת לימוד בודדת - יש יצר הרע !

בישיבת רמת השרון, בה זכיתי ללמוד אצל הגאון ראש הישיבה ר' יעקב אדלשטיין שליט"א, דרש לפנינו ברצותו לחזק את הלימוד עם חשק רב, וכך פתח: "בחור - שיצליח לגבור על יצרו וילמד שעה שלימה ברצף, ללא רגע אחד של מנוחה, מובטח לו שימשיך כל חייו ללמוד ויגדל בתורה."

הבחורים כולם נכנסו ל"ברן" של לימוד. היצר בא אליהם בכל עוזו ותוקפו, אך בסופו של דבר לא עמדו ברצף השעה היעודה.

שחלילה הפסיקו ללמוד לא, אך שעה רצופה ללא יציאה למספר רגעים לשתות או פטפוט, וסיפור שנזכרים באמצע הלימוד, זה לא. היצר הרי זקן ומלומד. ודרכים שונים יש לו על מנת להפריע. במיוחד ללומדים !

אך.. בחור אחד משום מה עמד לבדו וניצח במערכה. הלא יאומן קרה. ודווקא הבחור ש. שכל כולו וראשו ורובו היה במשחק הכדורגל. כל רגע פנוי היה רץ למגרש לשחק. והפעם כמה מפתיע - אותו בחור חייכני וחביב, החליט לעשות מעשה והצליח לעמוד בשעת הלימוד.

מאז טיפס הוא ועלה עד שהגיע להיות ראש ישיבה באחת הישיבות בירושלים תובב"א.

גם לא ללמוד וגם לא להתפלל?

ושוב מקרה מישיבת רמת השרון: בא אלי אחד מחברי בהצעה מפתה. בוא נלמד חברותא בליל ששי, נשב ונלמד כל הלילה. [ידעתי שחברי היה מביא כיבוד, {ולגמרי לא קל}. פיצות, שתיה ועוד.]

בחמישי בלילה, ישבנו בישיבה והחלטנו ללמוד עם כל החשק והמרץ. כך במשך כשעה, עד שלפתע נהיינו צמאים. זה הביא אותנו לקצת פטפוט, ואז החלטנו לנשנש מעט. אולי פירות ופיצוחים. הלא מגיע לנו אנו לומדים כל הלילה. הישיבה ריקה ורק הניגון הערב של הלימוד שלנו מהדהד בהיכל.

השעה כבר 1:30 נפלא נמשיך ללמוד. המשכנו עוד כחצי שעה, ואז החלטנו שהרעב מתחיל להציק. אוכלים פיצה, מותר לא? מברכים ברכה אחרונה - חייבים. ואז השעה התקרבה לשעה 3:00 תשמע אומר לי ידידי: אני חושש שלא נוכל לקום בבוקר ולהתפלל בזמן, ואח"כ השיעור של הראש ישיבה, בוא נעלה לישון. הרב יכעס. איזה צדיקים!! צריך ראש נקי לתפילה בבוקר.

הבוקר החל באיחור גדול לתפילה. וצורה היתה לתפילתנו, נו נו... ראש הישיבה חיפש אחרינו. ולבסוף גם בשיעור נרדמנו. איך הצליח היצר לתעתע בנו!! לאט אבל בטוח.

מסקנה: המתחיל במצווה ואינו גומרה המצווה לא נקראת על שמו, ועוד הפסד יש בחלקו.

היצר הרע שונא את לומדי התורה

בישיבת פוניבז' המעטירה החליט ראש הישיבה הגאון הגדול ר"י כהנמן זצ"ל להקים בנין נוסף לזכרם של 6 מיליון היהודים שנרצחו ונטבחו בשואה האיומה. וישמש כבית כנסת גדול ומתחתיו חדר אוכל ענק.

הבניה החלה ואז, בשלב מסוים הוקפאה הבניה, מאחר והמפעל לבטון החליט להעלות את מחירי המלט. כל הקבלנים פסקו מעבודתם ושבתו עד יעבור זעם.

הפועלים, שלא יכלו להמשיך לעבוד, ואף לא לקבל משכורתם בזמן, כעסו והתמרמרו עד מאד. וכשעבר באחד הימים הרה"ג ראש הישיבה, התנפלו עליו וצעקו: אתם יושבים עם כוס קפה באולם ממוזג ונוח ולומדים לכם, ואילו אנו סובלים ולא מקבלים את משכורתנו.

חי"ך הרב את חיוכו החם וענה: בואו תעלו לישיבה, הנכם מוזמנים לשעות כוסות קפה שרק תרצו, ואסדר לכל אחד מכם חברותא עם בחור מצוין. ולאחר מכן תקבלו ממני את שכרכם המגיע לכם ביושר.

מה מאד שמחו, ועלו בהתלהבות ללמוד בישיבה הגדולה.

בתחילה האזינו כל אחד ואחד לבחור שהוצמד להם, ואז לפתע החלו להתעייף. מה לי ללמוד כאן, זה משעמם. קשה, לא בשבילי. מוותר אני על הכסף של הראש ישיבה. וכך החלו לצאת בחשאי ובתאונות ומענות, עד האחרון שבהם.

מבהיל על הרעיון. כמה שונא היצר את לומדי התורה הקדושה. וכמה הוא תחמן. אפילו פועל, שאולי אין סיכוי שימשיך אי פעם ללמוד, ורק הפעם הזאת מנסה קצת לצורך משכורתו בלבד, והיצר מתנפל עליו בכל התחבולות ומניס אותו החוצה מהישיבה. שאפילו בחלומותיו לא ינסה ללמוד.

מרן הרב שך זצ"ל מתעקש לסיים את המצווה בכל מחיר

בשעת חצות מאוחרת נשמעת נקישה על דלתו של גדול הדור, הלא הוא מרן ראש הישיבה.

הדלת נפתחת ובפתח עומדים אב ובנו. הרב קבלם במאור פנים, כאילו אמצע היום עכשיו. כן מה אוכל לעזור לכבודו? והאב שופך את ליבו בפני "הסבא הטוב של עם ישראל". הסבא - שכל אחד ואחד נוגע לליבו בכל שעה ובכל סיטואציה. בני, מספר האב, סובל מבעיה נפשית חמורה וכו'..

מרן ראש הישיבה שמע וחשב לרגע. ואז נתן הוראה ללא שמץ של פקפוק: עלה לירושלים ותגיע אל הפסיכולוג המפורסם ר' ליפשיץ לבעיות הנפש, ואמור לו שאני שלחתיך.

לא פשוט הדבר. הרב שך זצ"ל לא היה מפריע את שנתו של הפרופסור, ולא מטרידו בשעות הקטנות של הלילה, אלא אם כן זה מקרה חריג הצורך בדיקה וטיפול.

האב התקשר לירושלים ומיד נענה שיכול להגיע. השניים ללא שאלות נכנסו לרכבם ועלו לירושלימה.

כעבור כחצי שעה מתקשר מרן לביתו של נאמן ביתו הרב אסחייק שיחי' וביקשו להגיע אליו בדחיפות. כמובן שהגיע מיד ללא שאלות, וביקשו הרב שיסעו לירושלים לכתובתו של הפרופסור.

מדוע כבוד הרב? תמה ר' אסחייק בדאגה. הרי השעה מאוחרת בשביל כבוד הרב. והבריאות לא כל כך.

זה בסדר ידידי. אני חייב לגמור את המצווה שהתחלתי בה. חייב לסיים מצווה בצורה מושלמת. רוצה אני לבדוק שהתקבלו אצל הפרופסור והעניין טופל כראוי.

עלו לירושלים והגיעו עד מתחת לבנין. הרב לא חפץ להיכנס. רק לראות שהכל בסדר.

כעבור כחצי שעה שמעו את הפרופסור מלווה אותם החוצה למדרגות, ומסביר לאב דבר מה.

זה הספיק למרן. הוא דאג לשלום הבחור, ראה דיו. העניין טופל. חוזרים הביתה.

ויתכן שעד היום לא האב, ולא הבחור יודעים על המעשה המרומם הזה - שדאגתו של הרב שך ומצוותו היתה מושלמת.

נשמה שירדה להשלים את המצווה

זהו סיפורו האמיתי של בחור צעיר שחי בתפוצות, ירד לתרבות רעה בעקבות סביבה מקולקלת, והרב שלו החליט לשלוח אותו לחיות בעיירה מרוחקת, בה גרים יהודים, כדי שייפתח דף חדש ויחזור למוטב.

הגיע הבחור לעיירה יחד עם אשתו הטריה על מנת להתחיל חיים חדשים.

הגיע היום בו אמורה אשתו לטבול במקווה, ומשבירה היכן ניתן לטבול, גילתה כי המקווה הקרוב ביותר נמצא במרחק 16 שעות נסיעה.

החליטו בני הזוג לפנות לעירייה ולבדוק, מדוע אין מקווה שישרת את הציבור, ונתקלו בדלת סגורה לבקשתם, בטענה כי זהו דבר שאינו מתבקש ע"י אף אחד אחר בעיירה לפנייהם, ושאלו אפשרות לתת להם שטח לבניית המקווה.

במשך שנים של מסירות נפש ועם תקווה גדולה, ניסו בכל דרך אפשרית להקים מקווה בעיירה, בזמן שהאישה ממשיכה לנסוע 16 שעות לצורך טבילה.

משהבינו שישועה לא תבוא להם מהעיירה, גמרו והחליטו להגיש אישור הקמת בריכה בחצרם, ושם בנו את המקווה, ממש בגינת ביתם.

עברה האישה מבית לבית בכל העיירה ושכנעה עוד ועוד נשים לקיים את מצוות טהרת המשפחה, ולטבול במקווה.

בוקר אחד, לאחר מס' שנים בהן המקווה שבחצרם מהווה מקום קדוש של טהרת נשות העיירה, ללא שום עלות אלא לשם שמים בלבד, יצא בנם בן השנה וחצי מהבית, שיחק בגינה, נפל למקווה, טבע ומת.

כל העולם היה מזועזע מהמוות הבלתי נתפס של ילד קטן ותמים, במקום כה קדוש, גזרה קשה להורים צדיקים אמיתיים, איך זה יכול להיות? איך אפשר להגיד על זה שזה לטובה??

הסיפור מוכר מאד ברחבי העולם, קיים גם מכתב שהתקבל מאת הרב עובדיה יוסף זצ"ל, שהביע את תנחומיו להורים השבורים.

מכל קצוות העולם הגיעו לשבעה לאחר ששמעו את הסיפור הקשה.

בלילה האחרון של השבעה, התגלה הילד הקטן לשני הוריו בחלום ואמר להם: " יודע אני שאתם חושבים שאני הבן הקטן שלכם, אבל אני בעצם אדם זקן מאד. הייתי צדיק, רב גדול, ונרצחתי בשריפה בשואה.

כשהגעתי לגן עדן העליון, מקומם של צדיקים שנהרגו על קידוש ה', ראיתי מפלס שממש רציתי להיכנס אליו.. אך מאחר ויהודי מחויב **להתחיל חייו במים** (ברחם אמו) **ולסיים במים** (שטיפת גופתו לפני הקבורה), ואני נשרפתי ולא סיימתי את חיי לפי ההלכה היהודית, לא אישרו לי להיכנס למקום הגבוה הזה בגן עדן. על אף שהייתי במקום גבוה מאד, נשמתי רצתה לעלות עוד יותר!

ממש התחננתי בשמיים שיתנו לי להיכנס!

לאחר דין ודברים בבית דין של מעלה, החליטו להוריד אותי לעולם הזה לעבור תיקון, ולמות במים על מנת שאוכל להיכנס למקום אליו כה רציתי. ולא רק שאמות במים, אמות במקום הכי קדוש בעולם – המקווה שבניתי!

דעו הורי היקרים, כי לא היה לי צורך להישאר עוד בעולם הזה, כי לא היה לי עוד מה לתקן. ועכשיו נמצא אני במקום בו רציתי להיות בזכות זה שנולדתי לכם, הורים צדיקים גמורים, שבמסירות נפש עצומה בניתי מקווה כנגד כל הסיכויים ואתם מזכים את הרבים מזה שנים.

אשריכם ואשרי חלקכם על פועלכם, ועל הזכות להביא נשמה צדיקה גמורה לעולם!

בבוקר סיפרו ההורים את חלומם לכל מי שרק היה אפשר, כדי להפיץ את הבשורה ולהגיד תודה רבה לבורא עולם, שנתן להם את הזכות להביא לעולם נשמה כה צדיקה שנמצאת היום במקום הכי טוב שקיים.

לסיכום: הנה רואים אנו כי אפילו צדיק גמור שכבר נקבע מקומו גבוה מאד, אך השתוקקותו לגבוה יותר, לא נתקבלה - משום שחסר הסוף מן המצווה.

הרשעים מתו מעצם הביזיון

וַיַּעֲנֵךְ וַיִּרְעַכֶּךָ וַיֹּאכְלֶךָ אֶת הַפֶּן אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ וְלֹא יָדָעוּ אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן הוֹדִיעֶךָ כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל כָּל מוֹצֵא פִי יִקְוֶה יִחְיֶה הָאָדָם: [ח' ג']

נאמר בפסוק: שהמן היה עינוי. וקשה! הרי טעמו בו כל טעם שרצו. [אז מה יש כאן עינוי?]

בגמרא יומא ע"ד: כתוב- ר' אמי ורב אסי: אחד פירש שאינו דומה מי שיש לו פת בסלו, למי שאין לו פת בסלו.

אדם אוהב שיש לו לחם בביתו מוכן למחר בבוקר. ואם אין לו, הוא לחוץ שמא לא יהיה.

ואחד פירש: אינו דומה מי שרואה ואוכל, למי שאינו רואה ואוכל.

ומפרש: "שצאכילת המן טעמו את כל המינים, אצל לאו רק את המן.

והתחדש כאן: שאפילו שראו את המן, כיון שלא ראו את הצורה והצבע של האוכל, לא היו שבעים.

ור' יוסף מוכיח מכאן: שאדם עיוור נשאר תמיד רעב. כיון שהוא לא רואה את האוכל.

וזה פירושו של ברכת המזון: "הזן את העולם כולו בחן". שהצבעים שיש לכל פרי וירק נותנים חשק ותיאבון לאכול.

ויש שהסבירו את העינוי שהיה במן, לפי המדרש: "שהמן היה יורד לכל אדם לפי דרגתו. אם היה צדיק – היה יורד לו בפתח הבית, והיה המן ראוי ומוכן לאכילה. ואם היה מהבינונים – היה מוצא בקרבת מקום, אך היה עליו לתקן את האוכל, [כלומר להכין ולבשל]. והגרוע מכולם היה הרשע – צריך היה ללכת מרחק גדול ללקט את המן". וכך ידעו כולם שהוא אכן רשע.

ולפי"ז מובן: שאדם אשר חטא פעם אחת, מתבייש לצאת למרחק ללקוט את המן, כיון שכך יתגלה חטאו לפני כל. והעדיפו להיות בביטחון ולרעוב ללחם, ולא לצאת ולהתבזות.

דומה הדבר למקרה שבו רבים מיהודי אירופה ברחו מפולין אחרי השואה לרוסיה. עשו דרכם ברכבות, מורעבים וקפואים, עד שהגיעו לרוסיה, ושם נאלצו לחכות בתורים אין ספור ולקבל מרק דלוח עם חרקים או צפרדעים בתוך צלחתם.

ביניהם היו רופאים ואנשי מעלה שלא יכלו לסבול את חרפתם, והעדיפו לרעוב מאשר לעמוד בתור עם כל מקבצי הנדבות העלובים. וכך נמצאו מתים ברחובות.

האחד מת מרעב, השני מבושה

ושוב מקרה בהיותי משרת מילואים בצפון- בעיר נהריה, כשבאופק משתקפת אלינו מדינת לבנון, ואנחנו יושבים וצופים ביופיה.

לפתע רואים אנו צמד המתקרב אלינו שלוב זרוע. כשהתקרבו במרחק ראינו, נאלמנו דום. היה זה החייל היהודי הנחמד שתמיד אהב לעזור לכולם. וחובק הוא את זרועו של רבה של נהריה, אישיות חשובה ואהודה מאד, שהכרתיו היטב. מה לחייל ולרב בקרבה כ"כ גדולה?

ניגשנו לראות פשר העניין, אך החייל שלף את רובהו ואיים על כל מי שיתקרב. כמובן שנבהלנו ולא הבנו מה קורה.

הרב לחש לי באידיש כי השתבשה דעתו של החייל. חשבנו מהר איך ניתן להציל את הרב האומלל והמפוחד, מידיו של החייל התקיף. עד שהחלטתי להתקרב לאט אל החייל ולדבר איתו בנחת, ולומר לו שאנו חברים מאד טובים, ואני רוצה את קרבתו וכו'. כשלפתע ראשו של החייל נפל על כתפי בבכי סוער, וכך מיהרו החיילים לשחרר את הרב ולהוציאו מהמקום בשלום וללא פגע.

החלטנו להעלותו על הג'יפ ולהסיעו לבית החולים הקרוב. לאחר בדיקות החליטו להסיעו לחיפה לבית חולים רמב"ם, ושם פסקו לאשפזו בבית חולים לחולי נפש, במקום הכי קשה.

נאלצתי להסיעו עד לבית החולים, ושם הכניסו אותו לבדיקות. הוא כמובן השתולל והתפרע נורא, ומובן שהזריקו לו זריקת הרגעה, עד אשר נרגע לגמרי. עכשיו החל פסיכיאטר בעל שם לחקרו על ילדותו ועברו, עד שפרץ מפיו הסיפור שגרם לו לאבד את שפיותו, וכך סיפר:

אבי היה בתפקיד חשוב מאד. הוא היה טכנאי מומחה בתעשייה הצבאית, והיה נחשב ונערץ על כולם. זה היה בהודו מולדתנו.

יום אחד עלינו לארץ ואבי קיבל עבודה פחותה מאחר ולא ידע את השפה.

גם אני עבדתי בתעשייה הצבאית, אך רק לסדר ולארגן, את חלקי המטוסים וכו'. לפני כשבועיים באמצע שאני עובד רואה אני אדם מבוגר שמנקה את המקום. בקיצור – מנקה שירותים ועוד. כשקרבותי לאיש נעתק הדיבור מגרוני. אבי היקר והחשוב קיבל עבודה המבזה את בעליה. חשתי שליבי מתפלץ.

כאמור מלפני שבועיים מחזיק הבחור בבטנו את המועקה המבזה הזו, ואינו יכול לפרוק אותה מעל ליבו. עד אשר התפוצץ הענין וכך איבד המסכן את שפיות דעתו.

חזרתי למחנה שבור ורצוץ. בחור כל כך טוב המסכן. מה שעושה הבושה. האחד מת מרעב, השני מת מבושה ומאבד שפיותו.

אויבער חוכם [חכם גדול]

וקשה: איך קורח חלק על משה רבינו וחשב שהוא צודק? הרי ראה שהמן יורד רחוק מאוהליו, ואילו של משה ליד פתח ביתו. אז מי הצדיק ומי הרשע?

ויש שתירצו: כי קורח חשב שהוא לא נלחם דיו במשה, ולכן נענש ע"י הקב"ה. על שלא מפעיל יותר כוחות להילחם במשה רבינו, והעונש זה ללכת מרחק רב ללקט את המן.

כלומר היה מידי חכם. אויבער חוכם ! !

ה-"מן" הביא לנשים חופש מהמטבח

וַיִּקְרָאוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל אֶת שְׁמוֹ קֵן וְהוּא קָצַרַע גַּד לִבְן וְטַעְמוֹ קְצָפִיחַת בְּדָבָר: [שמות ט"ז ל"א]

כלי יקר: ומה שנאמר ויקראו בית ישראל שמו מן, ולא נאמר בני ישראל, לפי שבית ישראל היינו הנשים.

ומבואר: שהנשים קראו לו בלשון מצרית: "מן". כי הן חיבבו אותו. שע"י המן היה מתברר שהן צודקות במקרה של מריבה בינן לבין הבעלים, ואז המן היה נופל אצל אבי האשה, וכך ידעו שהיא הצודקת במריבה.

ולשון "מן" – שהיה מוכיח מי צודק.

[ויש להוסיף לעניות דעתי – כי הנשים היו אוהבות את המן כיון שלא היה צריך לבשל.]

והלא ידוע שטעמו של המן היה לפי טעמו של כל אחד ואחד. האחד הרגיש בזה סטייק והשני גלידה. וכך יצא – שתמיד האוכל היה ערב לחכו של הבעל.

וכן הגמרא ביומא ע"ב אומרת: שאם אשה התגרשה והתחתנה עם אדם אחר, ונולד לה ילד לאחר 7 חודשים. ולא ברור אם הוא שייך לבעל הראשון ונולד אחר 9 חודשים, או שנולד מהשני לאחר 7 חודשים.

והמן היה זה שגילה את האמת. אם היה המן יורד בפתחו של הראשון, הרי שהילד שייך לראשון. ואם בפתחו של השני הוא שייך לשני.

ומן הוא מלשון מנין – שהיה מגלה אם הוא 7 או 9.

משיב חכמים אחר

יכול לקרות לכל אדם או אפילו לרב גדול, שברגע אחד עלול לשכוח דברים חשובים בלי סיבה מובנת.

ולהלן מקרה מצמרר שאירע לפני שבוע:

זה קרה בשעות הבוקר: הפעוט נכנס עם אחיו ואחותו אל הרכב המשפחתי, האב לקח את שני ילדיו הגדולים למוסדות הלימוד, ולאחר מכן החנה את הרכב תחת ביתו, ורק כעבור שלוש שעות, כאשר הוא שב אל הרכב, הוא מצא בו את ילדו הפעוט בן השנה וחצי כשהוא ללא הכרה וסובל מכוויות חום קשות.

מתנדבי איחוד הצלה הגיעו במהירות ולדאבון לב נאלצו לקבוע את מותו של התינוק.

הגיס מציין כי האמונה היא הדבר היחיד שמחזיק את בני המשפחה בשעות הנוראיות.

גיס, מספר אח האם השכולה, משקיע בילדיו ומסור ברמות שאי אפשר לתאר. הוא אחראי, וממש אובססיבי לשלום הילדים. תמיד בודק שהם חגורים, ולא מקל ראש בשום פרט.

מה שקרה כאן זהו צירוף מקרים מחריד – החל בכך שהילד נשכח ללא הסבר, עבור בעובדה שהשאיר את הרכב מתחת לבית והיה אמור לחזור אליו מיד ולצאת לעבודה. אלא שבסופו של דבר הוא החליט, בניגוד להרגלו, לנוח לחצי שעה, שבסוף הפכה לשלוש שעות..

צריך להבין שהרכב חנה ברחוב סואן והומה אדם, בסמיכות לתחנת אוטובוס. צבעו של הרכב הוא אדום, מה שתופש את העין, והילד ישב בתוכו באופן בו אפשר להבחין בו בקלות.

איך אף אחד לא הסתכל? ולא ראה?

זה רק מוכיח שהכל נקבע משמיים.

ולראיה נביא כאן דוגמה מוחשית מתוך הגמרא עצמה. מסכת גיטין נ"ו ב':

כשהבריתו את רבן יוחנן בן זכאי משערי ירושלים, והסיקריקים לא נתנו להוציא אפילו מת, והוא רבן של ישראל הצליח להגיע עד קיסר רומי [המעותד], וכשביקש את יבנה ולא את ירושלים נאמר עליו: "משיב חכמים אחר ודעתם יסכל".

כשרוצה הקב"ה להחריב את ירושלים, יסכל חכמתו של רבן של ישראל, ולמרות חוכמתו העצומה לא יכול לבקש את החשוב מכל. כי כך רצה ה'. וכך מסופר בגמרא:

לאחר הרושם הטוב שעשה רבן יוחנן בן זכאי על אספסינוס בחכמתו, נתן לו אספסינוס קיסר רומי אפשרות לבקש ממנו מה שירצה. [מה שירצה? או מה שהקב"ה ירצה!]

אמר ליה: [אספסינוס] הולך אני לרומי לכבוש את ירושלים.. בקש ממני דבר מה ואתן לך. אמר לו: [רבן יוחנן בן זכאי] תן לי את יבנה וחכמיה. שלא תחריבנה, ואת חכמיה שלא תהרוג. שתישאר התורה ולא תכלה. ולא תהרוג שושילתא – את משפחתו של רבן גמליאל הנשיא, כדי שלא יכלה שלטון בית דוד. ורופאים שירפאו את רבי צדוק. שקיבתו הצטמקה ולא היה יכול לבלוע מרוב צומות.

אמר ליה ר' יוסף: היו לו [לרבן יוחנן בן זכאי] לומר לו [לאספסינוס] יניח להם בפעם זו, יניח את ירושלים.

כלומר: היה לו להתחנן בפני [אספסינוס] שלא להחריב את ירושלים.

שואלת הגמרא: מדוע לא ביקש רבן יוחנן בן זכאי את הצלת ירושלים? ואילו הוא רבן יוחנן בן זכאי חשש שמא אספסינוס לא יקיים בקשה כה גדולה, ואז אפילו הצלה מועטת גם כן לא תהיה. לכן ביקש טובות קטנות יותר, אשר להן היה סיכוי שיתרצה.

כלומר ביקש מה שרצה בורא עולם שיבקש.

מכונית "תופת"

בדידי, הוה עובדה שמדי דברי בו או אזכרנו, צמרמורת תאחזני. היה זה בהיותי ר"מ בישיבת אור-ישראל שבמדינת ברזיל - בסאן פאולו העיר, הישיבה היתה ממוקמת בקרחת ג'ונגל שבאחת מפסגות ההרים שמחוץ לכרך.

בסוף הזמן הוחלט כנהוג, לערוך טיול קצר לתלמידים. הפעם היה היעד באזור לא מרוחק מהישיבה.

הנוף היה נפלא, ומזג האוויר בהתאם, לעונה זו. ולכן הוחלט שכל אחד מאנשי הצוות יסיע ברכבו מספר תלמידים אל היעד.

גם אני ככולם דחסתי כשבועה לתלמידים בגילאי השבע עשרה, לתוך רכבי בצפיפות כה רבה, שלא היה ניתן להזיז יד או רגל.

והנה, כאשר החילותי להתניע את רכבי, נשמע צליל צורמני חד ומוזר, שלא היה מוכר לי. כיביתי את המנוע ושוב התנעתי והצליל חוזר להנעים לנו את צרצורו. הדבר הטרידני, שמא צליל זה מתריע על משהו? ! כיביתי את המנוע והחלטתי לבדוק מקרוב.

הרמתי את מכסה המנוע שומו שמים! נזילת דלק נוראית. הצינורית שמזרימה את הדלק למנוע, נפער בה חור וכעין מזרקה של דלק מעל ראש המנוע הלוהט עבר כממטרה.

הזעקתי את המכונאי שהיה גר בשכנותי, וכשראה זאת מיד הורה לבחורים לפנות את הרכב במהירות האפשרית.

כששאלתיו מה הפניקה? פשוט נעתקו המילים מפיו, ולאחר שנרגע אמר: אתה יודע מה היה קורה לוא היית ממשיך לנהוג? ובפרט ביום שרבי ומטפס על ההרים המסולעים?? היתה פורצת שריפה נוראית ובין רגע מהיתה מכלה את הרכב על יושביה.

וראה זה פלא. נזכרתי שהצליל שבקע מהרכב היה המשנק (צ'וק בלעז). צליל שבכל בוקר כשהייתי מתניע הייתי משתמש בו ומושך כעין ידית החוצה.

ומשום מה רצה הקב"ה שאשכח, ע"מ להביאני למצב שאצא מהמכונית לברר פשר הצליל וכל אגלה את הנזילה, כדי למנוע אסון כבד של שבעה בחורי חמד מהישיבה.

וכך גילה לנו הקב"ה שהצליל הרע הזה [שהבחורים התאכזבו למשמע צליל] היה הגואל שהצילנו ממוות ממש.

לסיכום: דבר רע נקרא רק דבר אשר בעיני ה' הוא רע. וכל עוד בעינינו הדבר נראה "רע", אין זה אלא מחזה תעתועים.

שכחתי את המוות

עוד בהיותי מתגורר בצרפת, אחזו בי כאבי שיניים נוראיים. כולם יודעים מה המשמעות של זה. לא לישון ולא לדבר עם אף אחד. אתה מרגיש שאתה כמעט יוצא מדעתך.

קבעתי בשארית כוחותי תור לרופא יהודי מצוין בתקוה שיגאלני מייסורי.

כשישבתי על כסאי מיוסר, שמעתיו כמו מבעד לערפל אומר לי: מאחר ואתה בסיכון גבוה עם השיניים ומצבם נורא, האדרנלין שבזריקת ההרדמה עלולה לגרום לך נזק בלתי הפיך. ועל כן אתן לך במינונים קטנים מאד וזה יכאב.

הטיפול לא סתם כאב, אלא הטריף אותי. שעה ארוכה התאפקתי לא לצרוח כמטורף.

לאחר סיום הטיפול, הודיע לי רופא השיניים כי עלי להישמר מהאדרנלין, ושלא אעז לקבל אותו בשום פנים ואופן, אלא אם כן יתנו לי במינונים קטנים מאד.

נפרדתי מרופאי לשלום בעודי מבטיחו נאמנה, כי אזכור את הוראותיו בכל כוחי.

עברו חודשים ספורים ועברנו להתגורר בגבול שווייץ.

עברו עוד שבועות מספר כשלפתע נתקפתי שוב בכאבי שיניים, והפעם בלסת העליונה.

הקליניקה הפעם נבחרה ע"י ראש הישיבה המקומי, כשהכיר לי את הרופא שיניים, והוא לא אחר מאשר – ערבי. וסיפר לי כי כולם משתמשים בשירותיו והוא מוכר בדיעותיו הרבות בתחום רפואת השיניים. ואל לי לחשוש, הוא יטפל בי כראוי. ובכן הגעתי, והלה קיבלני בחיוך רחב, והושיבני בכסא הטיפולים.

ידוע שכל רופא שואל שאלות רבות את הפציינט שנפתח עבורו תיק חדש: גיל, מחלות שעבר, רגישויות שונות, וכו'. אותי הוא לא שאל מאומה. אני יושב כאוב כולי, וכל מחשבתי בדבר אחד. שאגאל מן הייסורים. שירדים, שיטפל ויסיים. ובכל אותו הזמן נשכחו ממני לגמרי אזהרותיו של הרופא היהודי במקום מגורי הקודם. "אסור לך לקבל אדרנלין"!! זה סכנת מוות בשבילך. עלול הדבר לעלות עד למוח.

כל אותו הזמן הזריק לי אותו רופא ערבי, אדרנלין בכמות המקסימלית. ולפני שהחל לטפל בשיניי שאלני: רבי, האם חש אתה כאבים?

ועניתו עדיין.

והוא הוסיף והזריק לי עוד מ"ס המוות".

כאשר הטיפול הסתיים הייתי מסוחרר ועייף מאד.

למחרת נאלצתי לנהוג ברכבי עד לעיר ציריך שבשווייץ, שזוהי כפרת דרך רצינית ממקום מגוריי, וכשחזרתי לכיוון ביתי, כמעט וגרמתי לתאונה. בלמתי בשניה האחרונה את רכבי. אמרתי לרעייתי כי חש אני דבר מה מוזר שקורה בראשי. עדיין לא קלטתי את מה שעובר עלי.

למחרת היום, ערב הושענא רבה היה.

זהו היום שבו שני הורי נפטרו. כלומר היה זה היורציט שלהם. ואני רגיל לאחר אמירת "הקדיש" בתפילה לשאת דברים.

החילות לדבר. תמיד רגיל אני לדבר כעין פאזל. מספר אני משל או סיפור לצורך המחשה, ולאחריו עוד קטע מכיוון אחר, וכך הלאה עד שלבסוף כורך אני הכל ביחד והפלא ופלא נסגר המעגל.

אך בעוונותי הרבים, הפעם התחלתי ולא הצלחתי לסיים מה שרציתי: אומרת הגמרא, אומרת ה... ניסיתי מכיוון אחר, רש"י אומר.. אה... לא הולך.

מעולם לא קרה לי כדבר הזה. נבהלתי מעצמי. זיעה ניגרה על מצחי וטיפות גדולות החלו לגלוש על צוואר חולצתי. חש אני שכולי שטוף זיעה קרה.

לפתע ניגש אלי הראש ישיבה ולחש לי. מה קורה? הינך חש ברע?

אשתי כפי שהיא מכירה את שיעורי, מיהרה אלי מעזרת הנשים מודאגת ומפחדת. מה איתך? מה הינך חש?

רק דבר אחד מלמלתי לה: משהו קורה לי בראש. משהו קורה..

נלקחתי לסוכה ושם ישבתי עד אשר הגיע האמבולנס.

הוכנסתי וכהרף עין כבר הופעלה הסירנה. יבבות האמבולנס הלחיצו אותי יותר, ואשתי לא יכלה להצטרף לנסיעה מחוסר מקום.

היא הגיעה ברכב אחר.

כאשר יגורתי בא לי!! נפגעתי בראשי. כפי הנראה מאותו טיפול שאסר עלי רופאי היהודי להשתמש באדרנלין.

אני נפגעתי בדיבור. נשברתי קשות. לא הצלחתי לבטא אף מילה בצורה שרציתי לאומרה. מצבי היה קשה עד מאד. הן גופנית והן נפשית.

תפילין נאלצה אשתי לכרוך לי. ואני ישבתי על מיטתי. כאמור אפילו קריאת שמע לא יכולתי לקרוא, וחיבקתי בשתי ידי את התפילין ודמעות זולגות מעיניי.

בניסי ניסים נשארתי בחיים, אך רצה הקב"ה ולמרות כל הנבואות השחורות של הרופאים שטיפלו בי לאורך כל הדרך, ואמרו עוד קצת תתקדם וזהו. כיום, בחסדי שמים אני מוסר שיעורים בבית הכנסת לעיתים מזומנות, ורבים ממכרי לא חושבים לרגע שעבר עלי אסון נוראי שכזה.

ולסיכום: כשצריך לשכוח לא זוכרים אף את החשוב ביותר. היאך שכחתי את המוות העורב לפתחי? הוזהרתי, ידעתי, אך כשרוצה הבורא יתברך שכחתי. אין מנוס מלפניו.

מה נקרא יראת שמים אמיתית?!

"ועתה ישראל מה ה' אלוֹקֶיךָ שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלוֹקֶיךָ בכל לבבך ובכל נפשך". [י' י"ב]

הגמרא ברכות ל"ג: מובא – א"ר חנינא: "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, שנאמר: ועתה ישראל מה ה' אלוֹקֶיךָ דורש מעמך"..
 והקשו: האם יראת שמים זה דבר קטן? והרי ר' חנינא אמר משום רשב"י- שבאוצרו של ה' יש רק יראת שמים.

ותירצו: שבעיני משה זה דבר קטן. ומשלו משל לאדם שמבקשים ממנו כלי גדול. אם יש לו, הרי בעיניו נחשב לקטן. אבל אם יבקשו ממנו כלי קטן ואין לו, נחשב בעיניו לגדול.

הקשה המהרש"א: מדוע לא הקשו על הפסוק עצמו? איך משה אומר שיראה זה דבר קטן? הרי זה נמצא באוצרו של ה'??

ועוד קשה: האם משה לא ידע שהוא יותר צדיק מעם ישראל?

ותירץ המהרש"א: יש שני סוגי יראת שמים- יש "יראת שמים מעונש", והיא קצת בידי שמים. כיון שאם ה' יתן עונש לאדם מיד הוא יפחד ממנו.

ויש "יראת שמים שכלית" – שהיא תלויה רק בבחירתו של האדם.

משה רבינו זכה "שקין עור פניו" – וכתוב: שבני ישראל יראו מגשת אליו. וזה יראה שכלית, שהרי משה לא רצה להזיקם.

ולפי זה מובן- שמשם רבינו ראה שעם ישראל פחדו ממנו יראה שכלית, ולכן אמר להם: "אם ממני אתם מפחדים יראה שכלית, וודאי שמה צריכים לפחד הרבה".

ומתורצת גם השאלה הראשונה: שרק על ר' חנינא שאלו. כיון שהבינו מדבריו שהפסוק מדבר על יראה שכלית, שהיא נמצאת באוצרו של ה', וללא דבריו אפשר לפרש את הפסוק על יראת העונש שהיא לא נמצאת באוצרו של ה'.

ובכן: מי שיש לו יראת שמים אמיתית – מאמין בהקב"ה. ויודע שהכל מאיתו יתברך.

לדוגמא:

יראת שמים קלאסית!

אביא בפניכם את הסיפור הנפלא ביותר שנתקלתי בו, הממחיש לנו בעוצמה רבה את יראת השמים האמתית שתיתכן ליהודי. [לקוח מהרב גרילק שליט"א]

ומעשה שהיה כך היה: ליהודי – תלמיד חכם מבוגר, חולה אלצהיימר שכבר היה מנותק מכל קשר עם סביבתו, היתה תרופה אחת שיכלה לסייע לו לחזור לשפיות לזמן קצוב, ל-7 שעות.

אולם, מחיר נטילתה בכל פעם עומד על 6,000 שקל. סכום אגדי, שהוא מעבר ליכולת הכלכלית של המשפחה. בכל אופן, לקראת נישואיה של הנכדה, התגייסה המשפחה וקנתה את התרופה לסבא – למען יהיה נוכח בשמחת הנישואין.

אכן הסב חזר אל עצמו לשמחת המשפחה כולה.

אולם, מיד אחרי החופה נעלם מן האולם.

לאחר חיפוש מדוקדק מצאו אותו יושב בבית המדרש ולומד.

לתמיהת המשפחה ענה: "יש לי רק שעות בודדות להיות שפוי. אני רוצה לנצל אותן ללימוד גמרא..."

הגו בנפשכם: האין כאן יראת שמים אמיתית?? והלא יכול היה לנצל את זמנו לשמוח עם משפחתו בדעה צלולה. עוד שעות מספר, יחלוף הטוב והבהיר במוחו, ולא יזכור כלום יותר.

אך כאן, הלימוד והנאתו ממנה הם עולם הבא גדול מאוד. וזוהי אכן יראת שמים אמיתית ומתוקה מאין כמוה.

וברור לי שבשמים, עשה מעשה זה רעש גדול.

ומכיוון הפוך נוכל לראות איך אין יראת שמים אמיתית אלא זמנית בלבד, וללא כוונה רצויה.

וזהו קלאסיק הפוך

אדם אחד נפל מקומה 15, החל להתפלל בדרך למטה וצעק: "אני אתרום את כל כספי לעניים, אחלק צדקות לנזקקים..."

באורח פלא נפל על מזרון וניצל.

אמר האיש לעצמו: 'עלאק' אני, כמה שטויות אני מדבר כשאני לחוץ..

בדיחה! ? מצחיק? ? אך רואים אנו שאין לו בכלל יראת שמים, אלא רק בזמן לחץ ופחד מבטיח הבטחות.

חתונת הזהב עד הכסף..

מקובל בעולם:

אחרי 25 שנות נישואין נקרא חתונת הכסף – שעד אז צבר הזוג סכום רציני. כלומר הרבה "כסף".

אחרי 50 שנות נישואין נקרא חתונת הזהב – שאז צריך למכור את "הזהב" שבבית לשלם חובות חיתון הילדים.

מעשה שקרה לנו כשחיתנו את אחד הילדים, לאשתי היתה טבעת עם יהלום בגודל 1.15 קראט. אכן נקיה הנקראת בשפת היהלומנים: כחול לבן.

נוות בייתי התעקשה למכרה על מנת לכסות הוצאות החתונה, ולמרות סירובי לבסוף שמעתי בקולה וניגשתי לחנות מסוימת, לנסות להציע אותה למכירה.

לא לחינם ניגשתי לחנות זו. אני הכרתי את המוכר כיהודי ירא שמים.

הוא בחן היטב את האבן מכל צדדיו ואמר: לך אתן מחיר טוב במיוחד. \$500

הבטתי בו בתדהמה. האבן להערכתי שווה אלפי דולרים, והוא מציע לי הצעה משתלמת ב-\$500? ..

כעסתי מאד. והלוא חשבתי לירא שמים.

הבנתי שישנם אנשים שיראת השמים שלהם מגיעה עד הכסף. ולא מעבר.

יצאתי וניסיתי עוד מספר אפשרויות וכמעט שהתייאשתי. ואז נזכרתי באחי היקר שעובד בבורסה ולו חברים רבים. הוא וודאי יוכל למכור לי במחיר סביר.

ואכן האבן נמכרה ב-\$3,500 שכיום שווה פי שניים לפחות.

ילד קטן לא מפחד מגורילה

הרמ"א בתחילת ה'שולחן ערוך': "שיווייתי ה' לנגדי תמיד", הוא כלל גדול בתורה ובמעלת הצדיקים. וכו'.

כל שכן שישים האדם אל ליבו שהמלך הגדול – הקב"ה אשר מלוא כל הארץ כבודו, עומד עליו ורואה מעשיו, מיד מגיעה אליו היראה וההכנעה מפחד ה' יתברך ובושתו ממנו תמיד.

ובזה מבואר דברי משה רבינו מה ה' אלוך שואל מעימך? שבאמת מי שלא מתבונן בכלל הגדול שהביא הרמ"א, לא יוכל להגיע לדרגת הפחד מה' יתברך.

אבל לאחר שנתבונן בכלל זה – ישר נגיע ליראת שמים אמיתית, ונבין שזה באמת דבר קטן.

וזהו הסוד שגילה משה רבינו לעם ישראל שביכולתו של כל אדם להגיע ליראת שמים.

ומעשה בזוג הורים ותינוקם שהסתובבו להנאתם בתוך גן חיות ענק שבברזיל, ובו כלובים גדולים של חיות מסוגים שונים. בשלב מסוים זרועה של האם התעייפה מלאחוז בתינוקה, ושחררה אותו שיזחל על הארץ.

התינוק זחל לידם וגרגר להנאתו, ולפתע בשעה שהאם הפנתה את ראשה לראות דבר מה, התינוק השתחל מתחת לאחד מכלובי הענק ונכנס.. לא פחות מאשר לכלוב של הגורילה השחורה והאימתנית, המטילה פחד על כל רואיה.

עד שהאם שמה לב כי תינוקה לא לידה, נשמעה זעקה נוראית מפי אחד המבקרים בגן החיות: "תינוק נכנס אל הגורילה, ויושב על ברכיו".

ריבנו של עולם. הגורילה עלולה להזיק לתינוק, לנשכו או גרוע מזה. מה עושים? זעקה האם רועדת כולה.

והתינוק – יושב אחוז בזרועותיו של הגורילה, כאילו שזו אמו יולדתו. אין בליבו שום פחד.

למרות שהגורילה היתה ידידותית לילד החסר כל רגש של פחד, אך האנשים היו מבועתים וזעקו לעזרה.

מיד הגיע השומר וירה בגורילה למוות.

ראו עד כמה שתינוק אינו ירא משום דבר.

כך גם האדם שאינו ירא מאת ה' יתברך, כיון שלא מבין בחוש את משמעות הפחד. אך ירא שמים אמיתי יודע שהכל מאת ה' ובוודאי שמגיע ליראה אותו יתברך.

ובכן נסכם מהי יראת שמים טהורה ואמיתית, ומילותיו של רבי מאירל מאפטא זצוק"ל בעל "התפארת שלמה" שהיה אומרם בכל יום, ימחישו לנו אותם בכל העוצמה:

"ריבון העולמים ידעתי כי הנני בידך לבד כחומר ביד היוצר, ואם גם אתאמץ בעצות ותחבולות, וכל יושבי תבל יעמדו לימיני להושיעני ולתמוך נפשי, מבלעדי עוזך ועזרתך אין עזרה וישועה".

כלומר: ריבון העולמים – ידעתי שכל מה ששלי שלך, וכל מה שאיתי- מאתך, והילדים שנתת עמדי – שלך הם, והבריאות מאתך, והשלווה והשקט והשלום מאוצרך הטוב, והשמחה והפרנסה והאושר – מידך הרחומה.

גם ידעתי שלעתיים אינני ראוי למתת ידך, ולעתיים אינני זכאי לשפע ולברכה, אך אבקש ממך בקשות ועזרה וישועה - כיון שאני יודע שאתה היחיד שיכול לתת לי. הידיעה וההכרה שרק ממך אפשר לבקש, מעניקות לי את האומץ להמשיך לבקש.

כי אין לי כוח לנסות לעשות תחבולות, ואין לי זמן לבקש עצות ולהתאמץ. אין לי סבלנות להמתין עד שכל יושבי תבל יעמדו לימיני כדי לתמוך בנפשי.

כי - מבלעדי עזרתך וישועתך, אין עזרה וישועה !

הכסף שולט על האדם

"ואת כל היקום אשר ברגליהם" [יא ו]

פירש"י – זהו ממונו של אדם שמעמידו על רגליו.

הכלי יקר מביא בשם הרמב"ם: שיש 4 מעלות-חכמה, גבורה, מידות ועושר.

3 המעלות הראשונות הם האדם עצמו כגון:

חכמה – היא בראש, במוח ובלב.

גבורה – היא בלב "מי שרך לבב אינו גיבור"

מידות – הם בלב

אבל **העושר** – הוא לא יתרון באדם אלא נמצא בכיסו.

והיה צריך להיות, שמי שיש לו כסף, ידע לשלוט על כספו כיון שזה משהו חיצוני.

אך – המציאות הפוכה – שהכסף שולט על האדם ומעביר אותו על דעתו ועל דעת קונו.

וגם קורח בטח בעושרו. ובידוע שהיה עשיר גדול. [ועד היום משתמשים באימרה הזו: "עשיר כקורח".]

ולכן הפסוק קרא לכסף "היקום אשר ברגליהם". כיון שהכסף גרם להם לחטוא.

הספורנו בפרשת קורח מסביר: שהכסף של קורח נבלע אף הוא באדמה, על מנת שאנשים לא יוכלו ליהנות מכספו, ואז תהא זו זכותו של קורח. וה' לא רצה שיהיה לו זכות. מאחר וחלק על משה נבלעו קורח ועדתו באדמה שלא ישאר מהם זכר.

ולדוגמא: האמריקאים זרקו את גופתו של בן לעדן לים, ע"מ שלא ישאר ממנו זכר.

וזוהי אף הסיבה שבגינה לא מחזירים גופות המחבלים, שלא יהפכו אותם קדושים.

אחד שאין לו שעון- אני לא מתחתן איתו

כידוע הרכבות בחו"ל מחולקות למחלקה ראשונה שבה יושבים העשירים, וכמובן הכרטיסים יקרים מאד, אך שם במחלקה ההיא מקבלים שירות מיוחד ומפנק, וביתר הקרונות יושבים עמך. אנשים שעובדים קשה למחייתם.

באחד הקרונות האלו ישב אדם, שלפי מראהו עשה רושם של העשירון העליון ולידו ישב פועל פשוט אך חביב וחברותי.

במשך הנסיעה ניסה הפועל לדובב את האדם הישוב לצידו, אך ללא הועיל.

סליחה, מה השעה? מה שמך? ועוד כהנה וכהנה שאלות. אך פיו של אותו אחד סגור וסכור.

ראה אותו פועל חביב שכנראה הבן אדם לא חברותי, או בלשונו קרוי "סנוב", והפסיק להטרידו.

כשהגיעה הרכבת לבסוף אל התחנה הסופית, קם אותו שתקן ופנה אל הפועל ופלט במהירות: השעה 17.30 וירד.

מה? תמה הפועל. מדוע אחרי שעה נזכרת לענות לי? ומדוע לא רצית לשוחח עמי?

והחזיר לו אותו שתקן: בתחילה שואל אתה אותי מה השעה. לאחר מכן תשאל היכן אני מתגורר ולבסוף תשאל למספר ילדי ואם יש לי בת, כי אתה רוצה אותה לבנך.

אני עם אחד שאין לו שיעור וזה אומר שאין לו כסף והוא לא מיליונר, לא מוכן להתחתן.

אז אמור לי בבקשה הקשה עליו הפועל: מדוע ישבת במחלקה רגילה ולא בראשונה?

מאחר וחבל לי על הכסף.

מכאן אנו רואים, כי הכסף שולט על האדם ולא האדם על כספו.

כולו בורג

והפעם סיפור אמיתי:

הכנסתי את רכבי למוסך של אדם שסיפרו לי בשבחו כי ישר הוא מאין כמוהו.

פוגש אני אותו עצוב, ושפוף רוח.

מה לך עם מצב רוח שכזה? בוודאי לא בגלל פרנסה, כיון שמרוויח אתה היטב ממכונאות.

אומר לי המכונאי: אגלה לך את אשר בליבי. הייתי דתי למחצה, ובכל פעם שהביאו לי רכב לתיקון הייתי פותח ובודק, ולעיתים היו מקרים קלים ביותר. אך יצרי היתל בי והייתי מסביר בכל לשון של שכנוע, כי היה כאן מקרה קשה, ולכן המחיר גבוה.

רבים מלקוחותי היו ידידים קרובים ביותר, ומהם גביתי סכומים גבוהים במיוחד.

לאחר שנים החלתי להתחזק ולהתקרב אל בוראי, ומאז אין מנוח לנפשי. כמה גנבתי והכפלתי סכומים על לא דבר. ובכל פעם שמתקרב יום הכיפורים הקדוש, נוקפני ליבי ואיני מסוגל להירגע.

היאך מלאני ליבי לעשות כדברים האלו? ועוד לחברי הטובים ביותר אשר האמינו ביושרי.

באחד מהמקרים זכורני שכל מה שהיה עלי לעשות זה להחזיר בורג קטן שהתרופף, אך אני ביקשתי מחיר גבוה מאד. הוי איך אוכל לתקן את מעשי הקלוקלים? וככל שהיה לי יותר כסף, כך כספי שלט עלי ולא אני עליו.

סוף פסוק - שלחתי לרב גדול שייתן לו תיקון.

נותרו מספר עותקים של

בנאות דשא - ויקרא ובנאות - דשא במדבר

וכן ניתן להשיג בנאות דשא בצרפתית ג' חלקים

בטלפון 0585-744349

לעת עתה אזלו מן המלאי

בנאות דשא - בראשית ובנאות דשא - שמות.

